

MISTAKES AND SOLUTION OFFERS REGARDING THE USE OF OBJECT CASE SUFFIX IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE NESNE DURUM
EKİNİN KULLANIMI İLE İLGİLİ YANLIŞLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Selma ISLIOĞLU¹

Abstract

Learning a language has been one of the most significant subjects with the acceleration of international relations, the development of education policy and student exchange programs coming into effect. In recent years, the desire to learn Turkish has also been increasing. Learning a language is based on the skills of writing, speaking, listening and reading. In addition to this, so as to use a language efficiently and to communicate, it is necessary to know the basic rules of that language. Belonging to the family of Ural-Altaic languages, Turkish is an agglutinative language. In order to understand the functioning of the Turkish language and to use it according to its rules, it is vital to know the function and usage characteristics of the suffixes. One of the subjects in which many problems are experienced in teaching Turkish as a foreign language is case suffixes. The aim of this study is to identify the problems confronted in using the object case suffix being one of the noun case suffixes in teaching Turkish grammar. The study comprises 30 students being within the scope of Erasmus student exchange program and taking the Turkish lesson as a foreign language in Academy Turk and Izmir University of Economics between the years of 2011-2012. The examination of the documents and the evaluation of the data obtained from observations and practices have been verified by content analysis. In this study, through identifying the mistakes regarding the object case suffixes in teaching Turkish, the problems pertain to object case suffixes have been discussed with qualitative methods and solution offers to these problems have been introduced. Research results shows that students students have experienced serious problems with object case suffixes. 179 mistakes were determined relevant object case suffix. The mistakes of object case suffixes have been examined in four stages: wrong spelling of object case suffix unnecessary spelling of object case suffix disusing object case of suffix and object case suffix mixing with the other noun case suffix. Most of the mistakes regarding mixing object case suffix and the other case suffixes of noun. End of the study solutions have been offered relevant to object case suffix.

Keywords: Turkish, foreign language teaching, grammar, object case suffix

Özet

Dil öğrenmek, uluslararası ilişkilerin hız kazanması, eğitim politikalarının gelişmesi, öğrenci değişim programlarının uygulamaya geçmesi ile birlikte günümüzde önem kazanan konulardan biri olmuştur. Son yıllarda Türkçe öğrenmeye olan istek de giderek artmaktadır. Dil öğrenmek konuşma, yazma, dinleme, okuma becerilerine dayanır. Bununla birlikte bir dili iyi kullanmak ve iletişim kurabilmek için o dilin temel kurallarını bilmek gerekmektedir. Ural-Altay dil ailesine mensup olan Türkçe sondan eklemeli bir dildir. Türk dilinin işleyişini kavramak ve kurallarına uygun kullanabilmek için eklerin işlevlerini, kullanım özelliklerini bilmek önemlidir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde en fazla sorunun yaşandığı konulardan biri de ad durum ekleridir. Bu çalışmanın amacı da Türkçe dil bilgisi öğretiminde ad durum eklerinden biri olan nesne durum ekinin kullanımında yaşanan sorunları tespit etmek ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler getirmektir. 2011-2012 yılları arasında Erasmus öğrenci değişim programı kapsamında ülkemize gelen, İzmir Ekonomi Üniversitesi ve Akademi Türk'te Yabancı Dil Olarak Türkçe derslerine katılan otuz öğrenci ile uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Gözlemler ve uygulamalardan elde edilen verilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi içerik analizi tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada Türkçenin öğretiminde nesne durum eki ile ilgili yanlışlar tespit edilerek nesne durum eki ile ilgili yaşanan sorunlar nitel yöntemlerle ele alınmış, sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir. Araştırma sonuçları öğrencilerin nesne durum eki ile ilgili ciddi sorunlar yaşadıklarını göstermiştir. Konu ile ilgili 179 yanlış tespit edilmiştir. Nesne durum eki ile ilgili yanlışlar dört başlık altında incelenmiştir: nesne durum ekinin yanlış yazımı, nesne durum ekinin gereksiz yazımı, nesne durum ekinin kullanılmaması ve nesne durum

¹ Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, selma_islioglu@mynet.com

ekinin diğerk ad durum ekleri ile karıştırılması. Sınıflama içerisinde en fazla yanlışın nesne durum ekinin diğerk ad durum ekleri ile karıştırılmasında görölmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, yabancı dil öğretimi, dil bilgisi, nesne durumu eki

GİRİŞ

Bir dilin, ana dil ve yabancı dil olarak öğretimi söz konusu olduğunda, dil bilgisi çalışmalarının hem gerekliliğı hem de bu çalışmalarda uygulanması gereken yöntem ve teknikler konusu oldukça tartışma yaratmıştır. Bir dilin sestten söz dizimine kadar bütün birimlerini, bu birimlerin yapı ve anlam özelliklerini araştıran bilim dalı, dil bilgisidir. Bir dil sözlük ve dil bilgisinden oluşur. Bir bakıma, sözlük, dil topluluğunun dünü; dil bilgisi ise bugünü ve yarınıdır. Başka bir söyleyişle, bir dili doğru konuşmak ve yazmak için bilinmesi gereken kuralların bütününe dil bilgisi ya da gramer denir (Karaağaç, 2012: 80).

İnsan dili, bir toplum içerisinde bireylerin karşılıklı olarak anlaşmalarına yarayan, sözlü çoğı kez de yazılı bir araç olup, bunun içinde bir yandan sözcükler, öte yandan da bu sözcüklerin, dil- cümleleri içerisindeki karşılıklı bağlantılarını saptayan kurallar bulunmaktadır. Bir dilin çalışma düzeneğı (mekanizması) olarak iş gören dil bilgisi, cümle içinde sözcüklerin sıralanması ya da söz dizimi ile ilgili kurallar topluluğundan başka bir şey değildir (Başkan, 1975: 435)

Dil bilgisi gramer sözcüğüyle karşılaşılır. "Gramer" sözcüğü Eski Yunancada "yazmak" eylemine denk gelir. Bu da dil bilgisinin yazılı ürünler için geçerli olduğu inancını doğurmuştur. Aydın böyle bir savın dil bilimsel açıdan geçerli olamayacağı fikrindedir: Öncelikle dilin konuşmaya dayalı olduğu unutulmamalıdır. Yazı sadece onun birtakım simgelerle gösterilişinden ibarettir. Ancak zamanla sözlü dil (spoken language)-yazı dili (written language) ayrımı olmuştur, ama bu doğrudan, yazı dilinin konuşma dilindeki olanakları kullanmasıyla ilgilidir (Aydın, 1996: 2).

Dil bilgisi dilin ele alınış ve işlenişine göre türlere ayrılır. Betimlemeli dil bilgisi öncelikle belli bir dilin konuşma ya da yazıda kullandığı verilere dayanarak hazırlanan bir tanımlamasıdır. Kuramsal dil bilgisi tek tek dillerin ötesinde insan dilinin niteliğine ve genel olarak dil incelemelerinde kullanılan süreçlere ilişkin bir çalışmadır. Karşılaştırmalı dil bilgisi değişik dillerin özelliklerini ya da bir dilin değişik tarihsel durumlarını inceleme amaçlı bir dil bilgisi türüdür. Geleneksel dil bilgisi çağdaş dil bilim öncesi dönemde, özellikle Yunan ve Roma geleneğinde kullanılan, genel olarak kuralcı bir dil bilgisi anlayışını yansıtır. Evrensel dil bilgisinin amacı ise insan dilinin belirleyici, ortak özelliklerini saptamaktır. Bu değişik yaklaşımların ortak özelliğı dil bilgisinin dilin büyük ölçüde yapısını boyutunu yansıtan bir alan olmasıdır. (Kocaman, 1994: 47)

Karaağaç da dil bilgisini "art zamanlı veya karşılaştırmalı dil bilgisi" ve "eş zamanlı veya betimsel dil bilgisi" olarak iki grupta inceler:

Art zamanlı genel dil bilimi, dillerin ses, biçim, söz dizimi ve anlam yapılarının tarihsel süreçte geçirdikleri değişimleri karşılaştıran çalışmalar yaparken; özel dil bilimi, aynı ana dilden gelen dilleri, yahut bir dilin lehçelerini ses, biçim, söz dizimi ve anlam bilgisi bakımlarından karşılaştırmalı olarak inceleyen dil bilgisidir (Karaağaç, 2012: 80-81).

Eş zamanlı genel dil bilimi, dillerin ses, biçim, söz dizimi ve anlam yapılarını karşılaştıran çalışmalar yaparak, dil denilen olguyu anlamaya, dilin insan hayatındaki yerini aydınlatmaya çalışırken; özel dil bilimi, bir dilin veya lehçenin belli bir zamandaki durumunu, yapı ve işleyişini, tarihsel gelişmeleri hesaba katmadan, yani karşılaştırma yapmadan belirlemeye ve açıklamaya çalışan dil bilgisi çalışmalarıdır (Karaağaç, 2012: 80-81).

Uzun (2004) dil bilgisinin asıl inceleme konusunun konuşulması ya da yazılmasından kaynaklanan görünüşleri olmadığını doğrudan dilin kendisi olduğu fikrindedir. Ona göre dilin, bir dil bilgisi kitabında olması gereken tanımı dilbilgisel bir tanım olmalıdır. Bu açıdan dilin dört önemli özelliği ön plana çıkar: Doğuştan gelen bir mekanizma ile edinildiği, üretken bir sitem olduğu, ses ile anlam arasındaki bağı nedensiz olarak kurduğu ve ses, biçim, dizim, anlam düzlemleri arasında anlaşılabilir değil karmaşık bir ilişkiler ağı kurduğu (Uzun, 2005: 63).

Okuduğunu, dinlediğini, izlediğini anlama; yaşantı, bilgi ve deneyimlerini yazarak konuşarak anlatma becerisi kazandırmak, Türkçenin ana dil olarak öğretiminde olduğu kadar yabancı dil olarak öğretiminde de temel hedeftir. Çünkü dil dört temel beceri olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır. Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu dört temel becerinin birlikte öğretilmesi gerekmektedir (Demirel, 2008: 29).

Bununla birlikte bireyin okuduğunu, dinlediğini ve izlediğini doğru anlayabilmesi, metinlerdeki örtülü anlamları sezebilmesi, bilişsel süreçte ön öğrenmelerle yeni öğrenmeler arasında bağ kurabilmesi, metindeki dizgeler, birimler arasındaki bağıntıyı çözebilmesi, ifadelerini o dilin kurallarına uygun, o dilin estetik değerlerini yansıtacak biçimde sunabilmesi için bütün bu dört becerinin yanında o dilin yapı taşlarını inceleyen dil bilgisi çalışmalarına da yer vermek gerekmektedir. Yabancı dil öğreniminde okunan bir metni kavramak, dinleneni algılamak ya da bir konuda yazma, konuşma etkinliğini gerçekleştirebilmek için dilsel yapılara hakim olmak gerekir. Yaylı (2011) yabancı dil öğrencilerinin yabancı dilde okuma becerilerine bir alt yapı olacak dil bilgisine ve söylem bilgisine gereksinim duyacakları görüşündedir. Ona göre yeterli dil bilgisi ve metin türleri bilgisinden yoksun olan öğrenci, metni kolaylıkla takip edemez. Bu konuda verdiği örnek okuma ve dil bilgisi arasındaki bağlantıyı destekler: Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, çok uzak bir diyarda, Kaf Dağı'nın ardında yaşayan bir prenses varmış. Bu prenses sahip olduğu onca güzel şeye rağmen bir türlü mutlu olamıyormuş. Kral babası ve kraliçe annesi onun bu durumuna çok üzülüyormuşlar." (Yaylı, 2011: 60)

Yaylı (2011) ana dili Türkçe olanların bu türdeki metinleri çocukluk dönemlerinde birçok kez dinlemiş ya da okumuş olduklarını ifade eder. Bu yüzden dil bilgisi ve söylem bilgisi konusunda zorluk çekmezler. Türkçe öğrenen bir yabancı içinse metni anlamamanın önemli gereksinimlerinden biri sıkça kullanılan -miş soneki bilgisidir. Bu ekin metinde belirsiz geçmiş zaman eki olarak kullanıldığını ve ilgili kuralları bilmeyen öğrenci metni anlamakta zorlanabilir. Bu sorunun dilbilgisel boyutudur (Yaylı, 2011: 60).

Şahin'in (2008) de yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ile ilgili dört temel beceri üzerine yaptığı anket çalışmasında yazma ile ilgili elde ettiği veriler, dil bilgisi yapılarının bilinmesi ve sözcüklerin bu yapılar içinde kullanılması bakımından önemlidir. Yapılan çalışmanın yazma ile ilgili bölümünde Şahin öğrencilerin "çeşitli kaynaklardan ve medyadan aldıkları haber ve olayları özetleme, bir kitap ya da film hakkında bir eleştiri yapma, bir konuya ilişkin görüş veya karşı görüşlerini sebepleriyle belirten bir kompozisyon yazmada zorlandıklarını, bu konularda % 50'lerde olumsuz görüş belirttiklerini tespit etmiştir. Herhangi bir konu hakkında görüş belirtebilmek o konu hakkında geniş bir bilgi birikimine sahip olmayı gerektirir. Ama bundan daha da önemlisi bu bilgileri yazılı olarak ifade edebilmektir. Bu beceriyi gerçekleştirebilmek hem çok iyi bir kelime hazinesi gerekmektedir hem de bir üslup işidir. Dolayısıyla bir dili gerçekten iyi kullanmayı gerektirir (Şahin, 2008: 93). Bu durumda dil bilgisi çalışmalarını, dinleme, konuşma, okuma, yazma etkinliklerinden bütünümlü soyutlamak mümkün değildir. Dil bilgisi kuralları dilde yaşar ve dilin incelendiği okuma dersine ve dilin kullanıldığı anlatım etkinliğine kendiliğinden bağlıdır. Öğretmen, dil bilgisi çalışmalarını okuma ve anlatım etkinliklerine gözlem

sorun bulma alıştırmaları, uygulama ve yanlışları düzeltme yönlerinden bağlamalıdır (Göğüş, 1978: 351).

Dili iyi kullanmak bir ölçüde dilbilgisel yapılara hâkim olmakla orantılı olacaktır. Dil bir bütün olarak görülüp dil bilgisi, sözcük bilgisi, dil becerileri ve kültür bir arada öğrenciye anlamlı bir şekilde sunulmaya çalışılır. Sınıf içinde öğrencinin gerçek hayatta kullanacağı ortamlar yaratılıp sözlü ve yazılı dil becerisinin gelişmesi için olanak sağlanır (Akcan, 2011: 210). Tek başına dil öğrenmek için dil bilgisi yeterli değilse de Akcan'ın (2011) Vygotsky'nin düşünceleri doğrultusunda belirttiğine göre, dil bilgisinin anlamlı bir ortam içerisinde sunulması hem derslerdeki öğrenci katılımının artması hem de dilin bir bütün halinde sözlü ve yazılı iletişim aracı olarak kullanılması açısından önem teşkil etmektedir.

İletişim sırasında bireyler dilsel kuralları bilmeseler de dil birimlerini doğru yerde kullanmaktadırlar. Özellikle ana dil kullanımında bireyler sıfatın, zamirin, eylemin vb. ne olduğunu bilmeseler de, yapım eklerinin görevlerini açıklayamasalar da sözcükleri dilbilgisel düzende doğru kullandıkları gibi anlatım sırasında eklerin kullanımıyla ilgili yanlışlık da yapmazlar. Fakat aynı durum yabancı bir dili öğrenirken geçerli değildir. Aytaş ve Çeçen (2010) , gramer konularını ezberden bilmesi gerekmesi de dilin kurallarını sezmemiş bir bireyin dili öğrenmiş olmadığı konusundaki görüşlerini Meskhi'den aktardıkları "Gramer anlama, öğrencilerin dil öğrenimindeki gelişimleri için öncelikli hedeflerden biridir. Kesinlikle söylemek gerekir ki gramer öğrenimi yoksa dil edinimi eksiktir." sözleriyle desteklerler. Bu konuda Barın (1992) da aynı fakirdedir: İnsanın ana dilini dil bilgisine gerek duymadan edindiğini söylerken Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisinin zorunlu olduğunu vurgular: Yabancılarla Türkçenin öğretilmesinde ise dil bilgisine ihtiyaç vardır. Çünkü öğrenci ikinci dili öğrenmektedir ve ana dili ile öğrendiği dili devamlı karşılaştırmaktadır. Zaman açısından da düşünüldüğünde dil bilgisi öğretilmesine ihtiyaç olduğu ortadadır. Özcan (1975: 437) ise "Dil bilgisi bir önsöz değil son sözdür." diyerek dil bilgisinin yararının dili iyice öğrendikten arada pürüzlerin düzeltilmesi ve aksaklıkların onarılması bakımından düşünülebilir olduğunu, sözcükler arasındaki bağlantıların iyice belirtilmeyişi sonucunda ortaya çıkacak cümle düşüklüklerini yakalama bakımından belli bir duyarlılık, gözlem verebileceği için dil bilgisinden yararlanılması gerektiğini vurgular.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi çalışmalarına yer verilir. Bu çalışmalar kapsamında öğrenenlerin bazı dilsel yapılarda zorlandıkları, öğrendikleri yapıları etkinliklerde uygularken ya da yazım çalışmalarında sorunlarla karşılaştıkları görülür. Öğrencilerin en fazla sorun yaşadıkları konulardan birisi de ad çekim ekleri kapsamında yer alan ad durum ekleridir. Bu çalışmada ad durum eklerinden biri olan nesne durum eki ile ilgili yapılan yanlışlar tespit edilerek öğrencilerin bu konudaki yanlışlarının azaltılması amaç edinilmiştir.

Nesne durumunu açıklamak için öncelikle nesnenin ne olduğu bilinmelidir. Yüklemi geçişli eylem olan temel veya yardımcı tümcelerde öznenin eyleminden etkilenen belirtme ekli veya eksiz sözcük veya sözcük öbeği şeklindeki öğeye nesne denir (Boz, 2012: 97).

Nesne durumu +i ekini almış adlar belirtili nesne göreviyle, eksiz olarak yükleme bağlanan adlar belirtisiz nesne göreviyle anlatımda yer alırlar.

Nesne durumu eki büyük ünlü uyumu kuralına uyar:

Üzüm →+i→ üzümü

Kitap →+i→ kitabı

Okul →+i→ okulu

Köpek →+i→ köpeği

Nesne durumu eki +İ ünlüyle biten adlara ulanırken y yardımcı ünsüzüne ihtiyaç duyulur. Adalı (1979: 67) bu durumun iyelik ve nesne durumu ayrımını ortaya koyduğunu belirtir.

Oda →+i → oda y ı

oda →+i → odası (onun)

Dede →+i → dede y i

dede →+i → dedesi (onun)

Bu ekin zamirlere eklenmesi sırasında görülen yardımcı ses n'dir.

Bu →+i → bunu

Şu →+i → şunu

O →+i → onu

Karaağaç diğer dilcilerden farklı olarak nesne durumu ekini almış olan sözcüğün çekimini yapma durumu olarak adlandırır ve kullanım alanını şu şekilde açıklar:

- Yapma durumu, geçişli eylem adlarının önündeki nesnellik durumudur. Bütün geçişli eylemler, etkiledikleri varlıkların adlarını bu duruma sokarlar.

- Nesne belirsiz ise, yapma durumu eki kullanılmaz.

- Çokluğun belirsizlik işleviyle kullanımı, ancak belirtisiz nesne olarak mümkündür.

- Birinci ve ikinci, teklik ve çokluk kişi iyelikli söz ve yapılar ancak belirli nesne olurlar... Üçüncü teklik ve çokluk kişi iyelikli söz ve yapılar, iyelik öbeği oluşturduklarında ancak belirli nesne, ad tamlaması oluşturduklarında ise, hem belirli hem de belirsiz nesne olurlar.

- Türkçede, edebî bir tevazu söz konusu olduğuunda, yapma durumunun, geçişli bir eylemin birinci kişi yerine, bu eylemin geçişsiz biçiminin üçüncü kişisi ile kullanıldığını görmek, her zaman mümkündür.

- Bir cümlede birden fazla varlık adı, nesne olarak, bağlama öbeği biçiminde dizilmemişse, aynı cümlemin içinde hem belirtili hem belirtisiz nesne olmaz (Karaağaç, 2012: 335)

Kahraman ise nesne durumunun eyleme kattığı anlamları şu şekilde açıklar:

- Eylemin yapılışını gerçekteştiren "aracın" karşılığı olurlar.
- Eylemin yapılışında kullanılan "grecin" karşılığı olurlar.
- Eylemin konusunu bildirirler.
- Eylemin yapılış alanının karşılığı olurlar (Kahraman, 1996: 398)

Karahan (1999) ise nesne durumunu ismin durumlarından kabul etmez ve nesne durumu ekini yükleme hâli eki olarak ele alır. Ona göre yükleme durumu diğer durum ekleri gibi ileriye doğru münasebetler kuran bir ek değildir. Fonksiyonu eklendiği kelimeyle sınırlıdır.

Grönbech de nesne durumunun bu özelliğini bilhassa vurgular: Yükleme hâli eki, bir adın alelâde tür belirleyicisi olarak iş ve oluş bildiren ibareyle bütünleşmesini önlediğinden, nesneye gelmek suretiyle, bizzat bu eke iş ve oluş bildiren kelime karşısında büyük bir vurgulama ve bağımsızlık vermek zorundadır ki böyle adın ifade ettiği kavram belirli bir ölçüde fiille olan sıkı bağından çözülsün. Yükleme hâli eki, bir nesneye önem verildiği durumlarda kullanılır (Grönbech 2011: 129).

YÖNTEM

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde nesne durum eki ile ilgili yanlışların tespitinde nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay inceleme yöntemi kullanılmıştır. 2011-2013 yılları arasında İzmir Ekonomi Üniversitesi ve Akademi Türk'te Türkçe A1 ve A2 düzeyinde Türkçe kursu görmüş otuz öğrenciye derslerin sonunda etkinlikler uygulanmış ve günlük tutturulmuştur. Araştırmanın genelinde yazılı kaynak taraması yapılırken, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, nesne durumu eki ile ilgili yanlışların tespitinde yapılandırılmamış gözlemle veri toplama yoluna başvurulmuştur. Ders sonunda yapılan uygulamalar sonucu nesne durum eki ile ilgili elde edilen dokümanlar incelenip, tespit edilen sorunlar kendi içinde sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler betimsel ve içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Veri Analizi

Nitel araştırma kapsamında örneklem grubunun A1 ve A2 düzeyinde aldıkları Türkçe dersleri gözlemlenmiş, dil bilgisi etkinlikleri uygulanmış, öğrencilere günlük, anı gibi yazma etkinlikleri yaptırılmıştır. Elde edilen dokümanlardan özetleme ve ayıklama yoluyla dil bilgisi yanlışları tespit edilmiştir. Veri azaltma sürecinde çalışmanın amacı doğrultusunda ad durum ekleri ile ilgili yapılan yanlışlardan nesne durum eki dışındaki ad durum ekleri çıkarılarak nesne durum eki ile ilgili yanlışlar sınıflandırılmış ve konu kapsamında yapılan yanlışların yüzdelik oranları tespit edilmiştir. Veri analizinin ikinci basamağında veri azaltılması sürecinde ayıklanan, özetlenen ve dönüştürülen veriler görsel hale getirilerek verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenmek amacı ile Erasmus öğrenci değişim programı ile ülkemize gelen 30 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. 2011-2013 yılları arasında Erasmus programıyla İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde eğitimlerini sürdürmek için gelen öğrencilerle Akademi Türk'te kurs gören 30 öğrenci çalışmanın örneklem grubudur. Çalışmada evrenin tamamına ulaşılmıştır. Katılımcıların 17'si kız öğrenci, 13'ü erkek öğrencidir. Katılımcılar Almanya, İtalya, Yunanistan, Polonya, Japonya, İspanya gibi farklı ülkelerden gelerek Türkçe derslerine katılmışlardır. Bu öğrencilerle yapılan dil bilgisi etkinlikleri ve yazma çalışmaları sonucunda nesne durumu eki ile ilgili yanlışları tespit etmek, bu ekin daha iyi öğretilmesine yönelik çözüm önerileri getirmek böylece dil bilgisi öğretimine katkı sağlamak temel amaçtır.

BULGULAR

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nesne Durumu Eki

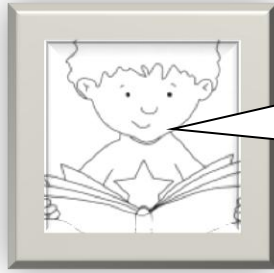
Nesne durumu ekinin öğretimi diğer adın durum eklerinden sonradır. Belirtme durumundaki ad, yükleme sorulacak 'kimi?', 'neyi' sorularına yanıt verir. Genel olmayan belirli bir varlığı ifade eder (Bölükbaş vd. , 2009: 66).

Tablo1. Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında (2011: 69) Nesne Durumu Ekinin Kullanımı

Durum(Belirtme)		-(y)İ
Ad (+Ek)	Ek	
çocuk		Bu arabayı alıyorum.
okul	-i/-y1/-i/-yi	Çocuğu gördün mü?
araba	-u/-yu/-ü/-yü	Çocuklar okulu sevmiyor.
.....		Adam araba bahçede yıkıyor.
annesini	(-n)-i/-i/-u/-ü	Annesini çok özlüyor.
şapkanız		Şapkanızı çıkarın lütfen.
.....	-i/-y1/-i/-yi	Onun annesi tanıyorum.
Emre	-u/-yu/-ü/-yü	Emre'yi gördünüz mü?
Türkiye		Turistler Türkiye'yi çok beğeniyor.

.....	(-n) -ı/-i/-u/-ü	Ben Emre seviyorum.
ben		Herkes onu bekliyor.
o		Kimse ben görmedi.

Nesne durumu eki nesne alabilen eylemlerin nesnelere belirlilik kazandırır. Bu eki almadan da nesne eyleme bağlanabilir, o zaman nesnenin belirliliği ortadan kalkar.

Ben bu kitabı okudum. (Okuduğum kitabı özellikle belirtmek istiyorum. Senin ve benim için belirli bir kitap.)

Ben kitap okudum. (Okuduğum kitap karşımdaki insan için belirsiz. Sadece kitap okuduğumu belirtmek istiyorum.)

Bu ek ünlü uyumlarına uyar. Nesne durumu eki+İ ünlü ile biten adlara ulanırken arada yardımcı ünsüzü türer. Üçüncü tekil kişi iyelik ekli adlara ve üçüncü tekil kişi o zamirine "n" yardımcı ünsüzle birlikte eklenir. İngilizcedeki karşılığı kitaplarda "the" olarak gösterilir.

Nesne Durumu Eki İle İlgili Yapılan Yanlışlar

Nesne durum eki ile ilgili yanlışlar nesne durum ekinin yanlış yazılması, nesne durum ekinin gereksiz yazımı, nesne durum ekinin yazılmaması ve nesne durum ekinin diğer ad durum ekleri ile karıştırılması şeklindedir.

Tablo 2.

Nesne Durum Ekinin Yanlış Yazılması

Sıra No	Yanlış No	Yanlışın Yapıldığı Sözcük-Ünlü Uyumu	Doğrusu
1	7	kitabı	kitabı
2	1	dışlarımı	dışlerimi
3	3	maçını	maçını
4	4	onı	onu
5	6	oni	onu
6	2	onyi	onu
7	5	yapmayı	yapmayı

Nesne durumu ekinin yazımıyla ilgili yapılan yanlışlar diğer yanlışlara kıyasla azdır. Yanlışlığın başlıca sebebi ünlü uyumlarına dikkat edilmemesidir. Öğrenciler o zamiri ve üçüncü tekil kişi iyelik ekinden sonra gelen nesne durumu ekinden önce doğru yardımcı ses kullansalar da ünlü uyumlarında yanlışlık yapmışlardır. Yanlışlardan

bazısı kelimelerin yanlış yazılması ya da nesne durumu eki +İ'den önce yazılan ekin yanlış yazılmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda ekin doğru yazımı için ön eklerin ve sözcük içindeki ünlülerin de yazımının doğru olması gerekir.

Tablo 3.

Nesne Durum Ekinin Yazılmaması

Sıra No	Yanlış No	Yanlışın gerçekleştirildiği sözcük	Bağlandığı Öge
1	61	ailem(i)	seviyorum
2	54	ailesi(ni)	seviyor
3	31	akşam yemeği(ni)	yaptım
4	50	altı(yı) çeyrek	geçiyor
5	51	altı(yı) çeyrek	geçiyor
6	52	arkadaşım(ı)	gördüm
7	62	arkadaşım(ı)	kaybetmesem
8	74	arkadaşı(nı)	ziyaret etmeli
9	75	arkadaşı(nı)	ziyaret etmeli
10	63	arkadaşı(nı)	ziyaret etmeli
11	70	aya nikola manastırı(nı)	geziyorlar
12	59	ben(i)	ziyaret ettiler
13	38	bıardo salonu kapısı(nı)	açtı
14	28	bilgisayar(ı)	açarım
15	25	bilgisayar(ı)	açtim
16	35	bu pasta(yı)	seviyor
17	34	çalmak-çalmayı	biliyorum
18	45	dedem(i)	ziyaret ettim
19	46	dedem(i)	ziyaret ettim
20	26	defter(i)	verdi
21	12	dişlerim(i)	fırçalarım
22	8	dişleri(ni)	fırçalamış
23	10	dişleri(ni)	fırçalar
24	13	doğa(yı)	seviyor
25	49	Dokuz(u)	kırk geçe...
26	43	elma ve üzüm(ü)	seviyorum
27	57	erkek arkadaşım(ı)	bekliyorum
28	20	Evim(i)	seviyorum
29	29	Fenerbahçe maçı(nı)	istedik
30	32	geçmiş zaman(ı)	öğrendik
31	33	Gideceğim(i)	söyledim
32	14	Giyisilerim(i)	koydum
33	16	Günlük(ü)	verdi
34	30	Herşey(i)	anlattım
35	27	Hollanda televizyonu(nu)	izledim
36	53	İşim(i)	seviyorum
37	44	Kahverengi(ni)	sevmiyorum
38	58	Kardeşim(i)	severim
39	36	kaza(yı)	gördünüz mü?
40	69	kaza(yı)	gördünüz mü?
41	39	kediler(i)	sever miymişsin?
42	40	kediler(i)	sevir miydin?
43	41	kediler(i)	seviyormuş
44	42	kediler(i)	çalmış
45	17	nehir(i)	geçmek
46	19	nehir(i)	geçtiler
47	18	nehir(i) geçmek(ye)	çalışırdık

48	71	on(u) vermi	geçiyor
49	72	on(u) yermi	geçyor
50	15	otelim(i)	aradım ve buldum
51	22	Oymamak-oynamayı	seviyor
52	55	paralarım(ı)	çalmaya çalışır
53	56	paraların(ı)	çalmaya çalışır
54	24	renkleri(ni)	beğeniyorum
55	37	salonun kapısı(nı)	açtı
56	47	sorular(ı)	yazacak mıyız?
57	48	sorular(ı)	yazacak mı?
58	23	Sultanahmet Câmî ve Yeni Câmî(yi)	ziyaret ettik
59	68	şehirin denizi(ni)	seviyorum
60	66	şehir...denizi(ni)	seviyorum
61	65	şehir...denizi(ni)	seviyorum
62	67	şehirin denizi(ni)	seviyorum
63	60	tatil yapma(yı)	seviyorlar
64	21	tezim(i)	yazdım
65	9	ülkesi(ni)	anlatmış
66	11	yatakım(ı)	yaparım
67	64	yedi(yi) çeyrek	Geçe

Nesne durumu ekinin yazılmaması ile ilgili 67 yanlış tespit edilmiştir. Bu ekin yazılmadığı 20 ad sev-, 8 ad geç-, 7 ad ziyaret et- eylemine bağlanmıştır. Onun dışında yaz-, beğen-, çalış-, bekle-, iste- eylemlerinde bu yanlışın yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle öğrenciler iyelik eki almış sözcüklerden sonra bu eki getirmeyi unutmışlardır: Şehirin denizi, tezim, ülkesi, arkadaşı gibi. Bu da bize gösterir ki ekler yığıldıkça öğrenciler eklerin eylemle olan bağımlı anlamakta zorlanmaktadırlar.

Tablo 4.

Nesne Durum Ekinin Gereksiz Kullanımı

Sıra No	Yanlış No	Yanlışın Gerçekleştirildiği Sözcük	Bağlandığı Öge
1	101	akşamı	temizlik yaptık
2	78	başı ağrıdım	vardı
3	80	bazı kişileri	gittiler
4	79	bir filmi	izliyoruz
5	81	bir günü	çok güzel
6	104	Bir iki günü	ziyaret eteceğik
7	106	canım dışarı çıkmayı	istemiyor
8	100	Dün akşamı	buluştum
9	103	Erasmusu	dönemiden
10	75	filmi	seyretirler
11	76	filmi	seyretirim
12	77	filmi	seyretir misin?
13	83	filmi	seyreteceğim
14	84	filmin müdürüyü	Ferzan Özpetek
15	109	iki virmiyi	var
16	108	iki yirmiyi	var
17	110	iki yirmiyi	var
18	107	İzmir'i	şehri
19	92	Konseri	kalabalıktı
20	95	Köydeki en küçük çocuğu	Ahmet'tir
21	86	müzeyi	var

22	90	numarası sekizi	-
23	97	onuyu yirmi	geçiyor
24	88	otobüsü	...kalabalık
25	89	otobüsü	...eski
26	91	otobüsü	koyunuz
27	102	öğretmenimizi	mutlu olacak
28	93	pikniği	yok
29	94	Prens'i	mutsuz
30	98	sekizi buçuk	ederiyoruz
31	82	televizyonu	seyretiyor
32	96	topu	oynuyor
33	87	Türkçe muzığı	istiyoruz
34	99	üçü	buçukta
35	85	yarın puanı	verecek
36	111	yediyi	buçuk
37	105	yürümeyi	İyi geliyor

Nesne durumu ekinin gereksiz kullanımı, nesne durum ekinin kullanılmaması oranına göre daha azdır. Bu konuyla ilgili tespit edilen yanlış sayısı 37'dir. Nesne durumu eki geçişli eylemlerin almış olduğu nesnelere eklenir. Bu durumda görülen yanlışlar şu şekilde özetlenebilir.

1. Öğrencilerden bazıları nesne durumu aldıkları ekleri yüklemi ad olan cümlelerde kullanmışlardır: Şimdi Atatürk Caddesi'ye kadar dosdoğru yürüyün... Belediye'nin yanında müzeyi var.
2. Buluş-, git- gibi nesne almayan eylemlerle nesne durumu eki almış sözcükler kullanmışlardır: Akşam pizza yemeği gittik.
3. Saat bildirme ifadelerinde nesne durumu ekini yanlış biçimde ve yerde kullanmışlar, bu konuyla ilgili verilen bilgiyi karıştırmışlardır: Saat yediyi çeyrek var.
4. Eylemsilerden (isim-fiil) sonra gereksiz yere kullanarak eylemsinin yükleme bağlanmasına mani olmuşlardır: Sabahları yürümeyi bana çok iyi geliyor.
5. Nesne durumu ekini üst üste kullanmışlardır: Serap: Saat onuyu yirmi geçiyor.
6. Özne durumundaki sözcüğe nesne durumu eki getirerek anlatımın tamamen bozulmasına neden olunmuştur: Şimdi vapurda oturuyorum ve yazmayı deniyorum... Ne yazmalıyım, bilmiyorum. Ama ben yazarsam, bizim öğretmenimizi mutlu olacak.

Nesne Durum Ekinin Diğer Ad Durum Ekleri İle Karıştırılması

Yapılan çalışmada nesne durumu ekinin diğer adın durum ekleriyle karıştırıldığını görülmektedir. Nesne durumu eki ile diğer ad durum eklerinin karıştırılması şu şekillerde karşımıza çıkmıştır.

Nesne durumu ekinin yerine yönelme durumu ekinin yazılması

Yönelme durumu ekinin yerine nesne durumu ekinin yazılması

Bulunma durumu eki yerine nesne durumu ekinin yazılması

Nesne durumu eki yerine bulunma durumu ekinin yazılması

Nesne durumu eki yerine çıkma durumu ekinin yazılması

Çıkma durumu eki yerine nesne durumu ekinin yazılması

Araç birliktelik durumu eki yerine nesne durumu ekinin yazılması

Nesne durumu eki yerine araç birliktelik durumu ekinin yazılması

Tablo 5.

Nesne Durum Eki Yerine Yönelme Durum Ekinin Yazılması

Sıra No	Yanlış No	Yanlışın Yapıldığı Sözcük	Bağlandığı Sözcük
1	166	açamaya	düşünüyorum
2	154	altıye çeyrek	geçiyor
3	147	altıye çeyrek	geçiyor
4	143	Amerika'ya	keşfettin
5	135	arkadaşıma	bekleyorum
6	148	atlaya çeyrek	Geçio
7	159	Aya Nikola Manastır'a	geziyorlar
8	127	Aya Sofia'ya	ziyaret ettik
9	120	babaanneme	aradım
10	117	bana	bekledi
11	134	Evime	temizledim
12	121	hediyelele	açtık
13	131	İtalya'ya	özleyorum
14	122	İzmire	seviyorum
15	126	İzmir'e	ziyaret eteceğik
16	128	İzmir'e	begendi
17	119	kardeşlerime	aradım
18	146	ona yirmi	geçiyor
19	114	ona...	seviyorum
20	129	Ostel'e	bulucağız
21	138	otobüse	bekliyorum
22	171	pastalara	ikram ediyorum
23	151	sekize on	geçiyor
24	152	sekize on	geçiyor
25	112	sekize çeyrek	geçe
26	150	sekize on	geçiyor
27	153	sekize on	geçiyor
28	118	teyzeme	aradım
29	178	yediye on beş	geçiyor
30	174	yemeğe	yaptım

Tablo 6.

Yönelme Durum Eki Yerine Nesne Durum Ekinin Yazılması

Sıra No	Yanlış No	Yanlışın Yapıldığı Sözcük	Bağlandığı Sözcük
1	145	Altıyı çeyrek	var
2	157	çocuğu	sarılıyor
3	160	çocuğu	sarılıyor
4	149	dördü...	var
5	162	Evı dışarıyı	çıkılmıyorum
6	123	evi	döndüm
7	124	evi	döndüm
8	125	evi	döndüm
9	173	Evin dışarını	çıkılmıyorum
10	141	gazeteleri	baktım
11	113	günü	bağımlı
12	130	hamamı	yaptım
13	144	irmi üçe...dakika	var
14	133	Kordon'u	gideceğim
15	137	kordonu	gittim

16	142	okulu...	gityorum
17	165	onları..pastaları	ikram ediyorum
18	169	onları...pastalar	ikram ediyorum
19	179	onu uç	var
20	139	otobüsü	biniyorum
21	115	uçacağı	girmeliydim...
22	155	yediyi çeyrek	var
23	116	yemeği	gittik

Yönelme durumu ekiyle nesne durumu ekinin karıştırılması ile ilgili toplamda 53 yanlış yapılmıştır. Nesne durumu eki yerine yönelme durumu ekinin yazılması sonucu oluşan yanlış sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Saat bildirme cümlelerinde adın durum eklerinden yönelme ve nesne durumu eki kullanılır. Öğrenci bunu kavramakla birlikte kullanım yerini karıştırmıştır.

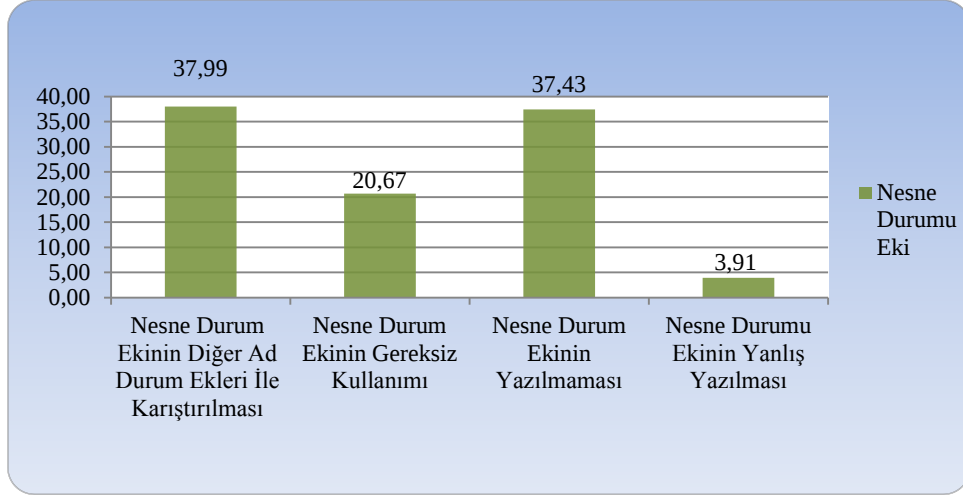
Tablo 7.

Nesne Durum Ekinin Diğer Ad Durum Ekleriyle Karıştırılması

Adın Durum Eklerinin Karıştırılması			
Sıra No	Yanlış No	Yanlışın Yapıldığı Sözcük	Bağlandığı Öge
Nesne Durumu Eki Yerine Bulunma Durumu Ekinin Kullanılması			
1	168	Evimde	temizliyor
2	167	Evimde	temizliyor
3	164	Evimde	temizliyor
4	161	toprakta	kazıyor
5	158	toprakta	kazıyor
6	177	yedide	çeyrek geçe
Bulunma Durumu Eki Yerine Nesne Durumu Ekinin Kullanılması			
7	176	ailemini...	beş kişi var
Nesne Durumu Eki Yerine Çıkma Durumu Ekinin Kullanılması			
8	175	arkadaşımdan	bekliyorum
Çıkma Durumu Eki Yerine Nesne Durumu Ekinin Kullanılması			
9	136	çalışmayı	yoruldum
10	172	Yemek dergilerini...	öğreniyorum
11	163	Evı	dışarıya
12	140	çikolatalı pastayı	daha çok seviyorum
Nesne Durumu Eki Yerine Araç-Birliktelik Durumu Ekinin Yazılması			
13	170	Komşularımla	davet edip
Araç-Birliktelik Durumu Eki Yerine Nesne Durumu Ekinin Yazılması			
14	156	arkadaşımı	çay içtim
15	132	gazetecileri	görüştüm

Yukarıdaki tablolarda da görüldüğü gibi nesne durumu eki, çıkma durumu eki, yönelme durumu eki, bulunma durumu eki, araç-birliktelik durumu ekiyle karıştırılmıştır. Nesne durumu ekinin en fazla karıştırıldığı adın durumu eki yönelme durum ekidir. Nesne ve bulunma durumu ekinin karıştırılma sayısı 7, nesne ve çıkma durumu ekinin karıştırılma sayısı 5, nesne ve araç-birliktelik durumu ekinin karıştırılma sayısı ise 3'tür. Bu veriler gösterir ki nesne ve yönelme durumu arasındaki farklar öğrenciler açısından pekiştirilmelidir.

Nesne durum eki ile ilgili yanışların yüzdelik oranları grafiğe yansıtıldığında elde edilen veriler şu şekildedir :

Grafik 1: Nesne Durum Eki İle İlgili Yapılan Yanlışların Yüzdelik Oranları

Nesne durumu ekiyle ilgili yapılan yanış sayısı 179'dur. Konuyla ilgili an fazla yapılan yanış %37,99 ile nesne durumu ekinin diğer adın durum ekleriyle karıştırılmasıdır. İkinci sırada yer alan yanış %37,43 ile nesne durumu ekinin yazılmamasıdır. %3,91 ile en az sorun nesne durumu ekinin yazımında yaşanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada yabancı dil olarak Türkçenin dil bilgisi öğretiminde nesne durumu eki ile ilgili ciddi sorunlar yaşandığı görölmüştür. Yapılan çalışmada 179 yanış tespit edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde nesne durum ekinin doğru kullanımıyla ilgili yaşanan sorunlar Özkan'ın (1994) ad durum ekleriyle ilgili yaptığı çalışmasıyla da tutarlılık gösterir. Özkan (1994) yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde ad durum eklerinin öğretilmesi konusunda nesne durum eki ile ilgili yanış yüzdesini tüm kurlarda %48,3 olarak belirtmiştir. Güven (2007) nesne durum eki ile ilgili yanış yüzdelerini temel düzeyde %42, orta düzeyde %59, ileri düzeyde %59,4 olarak tespit etmiştir. Bu araştırmada en fazla sorun nesne durumu eki ile diğer ad durum eklerinin karıştırılmasında yaşanmıştır. Özellikle nesne durumu eki ile yönelme durumu eki karıştırılmaktadır. Diğer önemli bir sorun yazılması gereken nesne durumu ekinin yazılmamasıdır. Öğrenenler nesne durumu ekini ne zaman kullanmaları gerektiği konusunda zorlanmışlardır. Bu sorun Türkçede nesnenin eksiz de kullanılabilir olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrenciler nesne durumu eki almış nesneyle, nesne durumu eki almamış nesne arasındaki farkı kavrayamamışlardır. Sonuç olarak nesne durum eki yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sorun yaşanan önemli konular arasında yer almaktadır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu yabancı dil olarak öğretim sürecinde görev alan eğitimciler için şu öneriler getirilebilir:

- Ad durum eklerinin öğretiminde cümle öğeleri arasındaki bağlayıcılık işlevi göz önüne alınarak öğretim sürecinin planlanması yararlı olacaktır.
- Nesnenin eylemle olan bağı ortaya konularak nesnenin eksiz de eyleme bağlanabildiği vurgulanabilir.
- Eksiz nesnenin belirsiz bir varlık ya da kavramın karşılığı olduğu; nesne durumu eki almış olan nesnenin ise konuşanlar ve dinleyenlerce bilinen bir varlık ya da kavramın karşılığı olduğu belirtilebilir.

- Anlatım resimlerle pekiştirilebilir ve konuya özgü örnekler verilebilir.
- Saatlerin öğretimi genellikle kalıplar halinde verilebilir. Özellikle (...)kala ifadesinde yönelme, (...)geçe ifadelerinde nesne durumu ekinin kullanıldığı vurgulanabilir. Ayrıca saatler konusu öğretilirken geçe ve kala ifadeleri dışında eylemlerin yüklem olduğu cümlelerle de alıştırmaların yapılması yararlı olacaktır.
- Yönelme ve nesne durum ekinin karıştırılmaması için eylem öğretimine özen gösterilmesi önem taşımaktadır. Yönelme ve nesne durumu ekinin işlevleri, sözcüğe kattığı anlamlar, bu ekleri alan sözcüklerle eylem arasındaki bağıntının açıklanması yararlı olacaktır.
- İsim cümlelerinde geçişlilik ve geçişsizlik özelliği aranmadığı için nesne durum ekinin kullanımı eylem öğretimi ile gerçekleştirilmesi yararlı olacaktır.
- Nesne durum ekinin yazımında yanlış yapma oranı düşük olmakla birlikte ekin işlevinin ve yazımının doğru kavranabilmesi için ünlü uyumlarıyla ilgili kuralların öğretimine dikkat edilmesi doğru öğretim açısından fayda sağlayacaktır. Bu konuda uzun süre alıştırmalar yapılabilir, eğitim ortamında konuya yönelik materyaller geliştirilebilir.

yol	+i →	yolu
okul	+i →	okulu
kitap	+i →	kitabı
çiçek	+i →	çiçeği
kadın	+i →	kadını
kedi	+i →	kediyi

KAYNAKÇA

- Adalı, O. (1979). *Türkiye Türkçesinde biçimbirimler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akcan, S. (2011). Türkçenin yetişkinlere yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan yöntem ve yaklaşımlar. D. Yaylı, Y. Bayburt (Edt.). *Yabancılar türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydın, Ö. (1996). *Yabancı dil olarak türkçe dil bilgisi öğretimi: Üretken dönüşümlü dil bilgisi kuramının kısa bir tanıtımı*. Ankara.
- Aytaş, G. ve Çeçen, M.A. (2010). Ana dil öğretiminde dil bilgisi öğretiminin yeri ve önemi. *Çukurova Üniversitesi-Türkoloji araştırmaları Merkezi (TÜBAR)*. Erişim: 01 Mayıs 2014, URL: http://turcoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/gm_dil_bilgisi.htm
- Barın, E. (1992). *Yabancılar türkçenin öğretiminde bir metod denemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başkan, Ö. (1975). Yabancı dil öğretiminde dil bilgisinin yeri. *Türk Dili Aylık Dil ve Yazın Dergisi*, XXXI(285), 435-438.
- Boz, E. (2012). *Türk dili araştırmaları (makaleler-bildiriler)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bölükbaş, F. ve Özenç, F. Ve Yılmaz, M.Y. (2009). *Yabancılar için türkçe ders kitabı (temel-orta-ileri)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

- Demirel, (2008). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Güven, E. (2007). *Yabancıların türkçe öğrenirken ad durum eklerinde yaptıkları hataların çözümlenmesi ve bu hataların giderilmesine yönelik hatalar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kahraman, T. (1996). *Çağdaş Türkiye Türkçesi dil bilgisi*. Ankara: Dumat Basımevi.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin dil bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları .
- Karahan, L. (1999). Yükleme (accusative) ve ilgi (genitive) hâli ekleri üzerine bazı düşünceler. 3. *Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996*. Ankara: Kılıçaslan Matbaacılık.
- Kurt, C., Aygün, E. N., Leblebici, E., Coşkun, Ö. A., Çiçek, A., Altaş, H., Dursun, M., Dilçin, Ş. (2011). *Yeni hitit yabancılar için türkçe ders kitabı* (Edt. Engin Uzun). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kocaman, A. (1994). Dil bilim dil bilgisi ve ötesi. *Çağdaş Türk Dili Dil ve Kavram Yazıları Özel Sayısı*, 77/78, 46-47.
- Özkan, A. (1994). Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde ad durum eklerinin öğretilmesiyle ilgili kimi görüşler. *Dil Dergisi*, 17, 40-53.
- Şahin, M. (2008). *Güvenlik bilimleri fakültesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları zorluklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uzun, N.E. (2004). *Dil bilgisinin temel kavramları*. İstanbul: Kebikeç Yayınları.
- Uzun, N.E. (2005). Modern bulgular açısından türkçenin öğretiminde sorun çıkarma potansiyeli olan dilbilgisel görünüşler. *Anadili*, 35, 61-65.
- Yaylı, D. (2011). Anadilinde ve yabancı dilde okuma. D. Yaylı, Y. Bayburt (Edt.) *Yabancılarla Türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.